

[volkskrant.nl](https://www.volkskrant.nl)

Opinie op Zondag - Thomas von der Dunk: het is de overheid zelf die ons vaak bedondert - Opinie

Thomas von der Dunk

6-7 minuten

---

opiniePrikkelende opinies op een dag dat u er tijd voor heeft: de Volkskrant presenteert elke zondag twee bijdragen van een club van acht auteurs. Eerder vandaag de laatste bijdrage van filosoof Sebastien Valkenberg, nu cultuurhistoricus Thomas von der Dunk.

31 december 2017, 13:00

Aan de vooravond van Kerstmis kondigde Minister van Binnenlandse Zaken Katja Ollongren aan de strijd met nepnieuws aan te zullen binden. Ze kan meteen met de nieuwe Amerikaanse ambassadeur Pete Hoekstra aan de slag. Even eerder, nadat met de onthullingen over de wietrapporten van het WODC Ivo Opstelten als voormalig politiek oplichter was ontmaskerd, meldde de satirische site De Speld dat de integriteitscommissie van de VVD met 1500 mensen gaat uitbreiden. Tussen beide initiatieven bestaat verband.

'Vertrouwen in de toekomst' is het motto van Rutte-III. Ollongrens partijgenoot Jan Terlouw sloeg in de NRC op 15 december de spijker op de kop: 'Herstel nou eerst maar eens het vertrouwen in de politiek'. Hij verwees naar het nieuws van de laatste week: 'Nederland ligt dwars bij het aanpakken van belastingontwijking.

We maken ons schuldig aan milieucriminaliteit. En het ministerie van Justitie manipuleert wetenschappelijk onderzoek. Voor een beetje bewuste burger is dat toch niet te harden. Om in één week dit soort dingen te horen van zijn eigen overheid?'

Het door Terlouw als laatste genoemde voorbeeld laten zich moeiteloos met talloze andere uitbreiden: het is de overheid zèlf die ons regelmatig bedondert - geen wonder dat het vertrouwen in de rechtstaat daalt en een vijfde van de kiezers nu denkt dat de Nederlandse staat ook de waarheid inzake de MH-17 wel zal manipuleren. We hadden immers voorafgaande aan het WODC ook al de Irak-leugen van Ruiters voorganger Balkenende gehad, en de zogenaamd onvindbare Teevenbonnetjes, waar Opstelten ons eerder stug bezwoer: als ik het zeg dan is het zo.

Stelselmatig gesjoemel

En laten we vooral niet twee nauw met de staat verweven organisaties vergeten waarvan het beleid van structurele misleiding een bijna crimineel gehalte bezit: Schiphol met haar stelselmatige gesjoemel rond geluidsnormen - nu weer actueel dankzij de Lelystadroute - en de NAM, die half Groningen tot instorten heeft gebracht. Zoals bij Irak de internationale ambities van Den Haag tot evident voorliegen van de burgers hebben geleid, en bij de Teevenddeal de politieke van de VVD, zo wordt bij Schiphol en de NAM steevast omwille van het economische belang bij alle bedrog weggekeken. Beide zijn onaantastbaar en vormen de facto een staat binnen de staat.

De geloofwaardigheid van de politiek wordt ernstig aangetast als de rechtstaat niet met het rechtsbesef spoort, en de overheid zich niet aan de eigen regels houdt. Dat wreekt zich vooral op fiscaal gebied: Nederland als belastingzwendelparadijs. Wat formeel legaal is, is nog niet moreel legitiem.

Het geschonden rechtsbesef: de overheid is niet rechtvaardig en de overheid is niet eerlijk. Hoe meer men verdient, hoe minder men belasting betaalt - parasiterende multinationals profiteren van de collectief gefinancierde infrastructuur. De afschaffing van de dividendbelasting is buiten de kiezer om geregeld. En via zogeheten rulings heeft de belastingdienst tegen de wet in aan bepaalde bedrijven enorme belastingvoordelen toegekend.

Wat dit betekent voor het morele gezag van de overheid in de ogen van gewone burgers, die niet aan hun fiscale plicht kunnen ontsnappen, laat zich denken. Dat met de daaraan gerelateerde brievenbusmaatschappijpraktijken - zoals van Griekse reders - andere EU-lidstaten van legitieme inkomsten worden beroofd, maakt de obligate Haagse kritiek op 'Zuideuropese profiteurs' hypocriet. En ook nu Brussel hieraan terecht een einde wil maken, poogt het nieuwe kabinet opnieuw door allerhande verdragingsstactieken de liquidatie van ons nationale criminele verdienmodel te frustreren.

Verloren geloofwaardigheid

Terlouw wijst er terecht op - en gaat vervolgens de mist in. Door de interviewer gewezen op het feit dat D66 toegetreden is tot een rechts kabinet dat de door hem gehekeld fouten gewoon voortzet, komt hij met de bekende Haagse doodoener: Pechtold kon niets anders, SP en GroenLinks liepen weg, en dus waren zulke compromissen onvermijdelijk. Dit is nu net de makke van het Binnenhof: die bestuurbaarheidsobsessie, waardoor politieke partijen zo snel hun geloofwaardigheid verliezen, omdat zij tekenen voor zaken die haaks staan op wat zij de kiezer voorgeschoteld hadden.

Roemer en Klaver hebben bijtijds beseft dat voor hen met Rutte geen land te bezeilen valt. Je kunt niet samenwerken met een

partij als de VVD die op cruciale momenten zonder geweten blijkt, omdat zij de moraal door de markt heeft vervangen. Dat wreekt zich precies op die punten - als dividendbelasting en belastingontwijking - die Terlouw zelf als de grote schadeposten voor het vertrouwen van de burger in de politiek memoreert. Hier hadden alle wel fatsoenlijke partijen direct een veto over moeten uitspreken: een deel van het kennelijke VVD-gedachtengoed hoort bij voorbaat in de papierversnipperaar.

En hoezo was dit kabinet onvermijdelijk? Een minderheidscoalitie, stoelend op een zetel of 65 tot 70, was ook denkbaar geweest. Voor goede voorstellen zou die echt wel een Kamermeerderheid vinden. Nee, inderdaad niet voor de afschaffing van de dividendbelasting. Dat is dan ook een bezopen idee.

Thomas von der Dunk is cultuurhistoricus.